

AKTUELNO: Nacionalni dan bez duvana â€žZaÅ¡titimo se od duvanaâ€œ

24.01.2019

U Srbiji se veÄ† duÅ¾e od 20 godina svakog 31. januara obeleÅ¾ava Nacionalni dan bez duvana. Aktivnosti u okviru obeleÅ¾avanja Nacionalnog dana bez duvana upozoravaju javnost na Å¡tetne efekte upotrebe duvana kao i izlaganja duvanskom dimu. Ove godine, Nacionalni dan bez duvana se obeleÅ¾ava pod sloganom â€žZaÅ¡titimo se od duvanaâ€œ i posebno viÅ¡estruke posledice po zdravlje ljudi i okoline i neophodnost jaÅ¡anja multisektorske saradnje na ovom polju. U okviru obeleÅ¾avanja Nacionalnog dana bez duvana, istiÅ¡u se i novi izazovi u kontroli duvana kao Å¡to su upotreba nargila i elektronskih cigareta meÅ‘u mladima.

Osnovni rezultati koji ukazuju na veliÅ¡inu problema i potrebu jaÅ¡anja multisektorske saradnje:

Rezultati

istraÅ¾ivanja Global Youth Tobacco Survey (GYTS) koje je sprovedeno 2017. godine od strane Instituta za javno zdravlje Srbije â€žDr Milan JovanoviÄ† Batutâ€œ i Ministarstva zdravlja, uz finansiranje Svetske zdravstvene organizacije, meÅ‘u uÅ¡enicima starosti od 13 do 15 godina na reprezentativnom uzorku svih Å¡kola u Srbiji ukazuju na potrebu jaÅ¡anja multisektorske saradnje u cilju zaÅ¡tite zdravlja mladih.

Osnovni rezultati ovog istraÅ¾ivanja pokazuju:Å

Å.Å Å Å Å Å Å Å Å
61% mladih izloÅ¾eno je duvanskom dimu na zatvorenim javnim mestima

Å.Å Å Å Å Å Å Å Å
11% uÅ¡enika puÅ¡i cigarete, podjednako devojÅ¡ice i deÅ¡aci

Å.Å Å Å Å Å Å Å Å
37% uÅ¡enika je bar jednom probalo cigarete, a 43% neki duvanski proizvod

Å.Å Å Å Å Å Å Å Å
9% mladih puÅ¡i nargileÅ

Å.Å Å Å Å Å Å Å Å
6%Å koristi elektronsku cigaretu

Å.Å Å Å Å Å Å Å Å
6 od 10 sadaÅ¡njih puÅ¡aÅ¡a pokuÅ¡alo je da prestane sa puÅ¡enjem u prethodnih 12 meseci.

Å.Å Å Å Å Å Å Å Å
70,4% uÅ¡enika koji sada puÅ¡i cigarete dolazi do cigareta tako Å¡to ih kupuje u prodavnicima, samoposlugama ili na kioscima.

••••••••

82,6% onih uÅenika koji kupuju cigarete nije bilo spreÅeno da ih kupi zbog svojih godina.

••••••••

82,2% uÅenika podrÅava zabranu puÅenja u zatvorenim javnim mestima.

•

U svetu ima

viÅje od jedne milijarde puÅaÅa, od toga skoro 80% Åivi u zemljama sa niskim i srednjim prihodima. Upotreba duvana u svetu usmrti preko 19 000 ljudi svaki dan. U Srbiji Å trenutno puÅi oko 2,5 miliona odraslih stanovnika, a Svetska zdravstvena organizacija procenjuje da Åte preko 800 000 sadaÅnjih puÅaÅa prevremeno umreti ukoliko se ne primene snaÅnije mere kontrole duvana.

Posledice upotrebe duvana i izloÅenosti duvanskom dimu:

••••••••

Duvanski dim ugroÅava novoroÅenÅad i pre i posle roÅenja

•••••••• - •

PuÅenje u trudnoÅti poveÅtava rizik za komplikacije u trudnoÅti. Ugljen monoksid prisutan u duvanskom dimu onemoguÅtava da fetus koji se razvija dobije dovoljno kiseonika

•••••••• - •

Duvan je drugi vodeÅti faktor obolevanja od kardiovaskularnih bolesti, odmah iza poviÅenog krvnog pritiska, a 17% smrtnih sluÅajeva izazvanih bolestima srca i krvnih sudova nastaje zbog upotrebe duvana i izloÅenosti duvanskom dimu

•••••••• - •

PuÅenje poveÅtava rizik oboljevanja od raka pluÅta i drugih malignih bolesti kao Åto su rak usne i usne Åjupljine, Ådrela, grkljana, jednjaka, Åeluca, mokraÅtne beÅjike, bubrega i mokraÅtovoda, guÅiteraÅe, debelog creva, jetre, grliÅta materice i akutna mijeloidna leukemija

••••••••

Udisanje duvanskog dima iz okoline znaÅajno remeti normalno funkcionisanje srca, krvi i Åitavog vaskularnog sistema.

Åeak i kratka izloÅenost duvanskom dimu iz okoline moÅe da oÅteti zidove krvnih sudova

•••••••• Ne postoji bezbedan nivo izloÅenosti duvanskom dimu iz okoline. Duvanski

dim iz okoline uzrokuje brojne zdravstvene probleme kod odojÅadi i dece, ukljuÅujuÅi ÅeÅjÅte i jaÅe napade astme, respiratorne infekcije, infekcije uha, i druge bolesti

••••••••

Kod odraslih, duvanski dim iz okoline uzrokuje, i koronarnu bolest srca, moÅdani udar (Åilog) i rak pluÅta i brojne druge zdravstvene

probleme

•••••

Nepušači koji su izloženi duvanskom dimu kod kuće ili na poslu imaju za 25-30% veći rizik da razviju koronarnu bolest srca

•••••

Rizik obolevanja od bolesti srca i krvnih sudova se povećava sa svakom pušenom cigaretom

•••••

Duvan ne predstavlja opasnost po zdravlje samo onih koji ga koriste i onih koji su izloženi duvanskom dimu već se njegovi uticaji odražavaju na one koji učeštvuju u proizvodnji duvanskih proizvoda kao i na životnu sredinu

•••••

Postoji kontinuirano opteženje životne sredine tokom svih faza životnog ciklusa duvana, od pripreme terena za gajenje duvana, preko gajenja, prerade duvana, proizvodnje duvanskih proizvoda i distribucije, do efekata potrošnje i otpada nakon upotrebe duvanskih proizvoda, čime se ugrožava i zdravlje stanovnika uključujući i decu

•••••

Cigarete zagađuju i ugrožavaju kvalitet vazduha, ali i dugo nakon njihove upotrebe, kada su ugađene, nastavlja se štetan uticaj po životnu sredinu u obliku ne-biorazgradivih filtera kojih se milioni kilograma odbacuju svake godine i u obliku estica duvana zadržanih u zatvorenim pa i otvorenim prostorima.